

СЪДЕБНА ПРАКТИКА

В дисциплинарното производство срещу магистрат е недопустимо наказващият орган и съдебният състав да осъществяват контрол върху гражданско облигационно правоотношение, каквото е правоотношението между клиент и адвокат по договор за правна помощ. Обратното би означавало, че при всеки граждански спор, в който страна е магистрат, ще е налице нарушение на Кодекса за етично поведение на българските магистрати по чл. 307, ал. 3, т. 3 от Закона за съдебната власт, каквато не е целта на закона.

Решение № 16 501/04.12.2019 г. по адм. д. № 12 032/2019 г. на ВАС – 5-членен състав – II колегия

Докладчик: съдия Весела Андонова

Член 307, ал. 3, т. 3 от Закона за съдебната власт във връзка с т. 5.3, 5.4, 5.5 и 5.6 от Кодекса за етично поведение на българските магистрати (КЕПБМ)

Производството е по реда на чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 323, ал. 4 от Закона за съдебната власт (ЗСВ).

Образувано е по касационна жалба на Д. Й. – прокурор в Районната прокуратура – гр. В., подадена чрез процесуален представител против решение № 9713/25.06.2019 г. по адм. д. № 1593/2019 г. на Върховния административен съд, тричленен състав, с което е отхвърлена жалбата ѝ срещу решение по Протокол № 1, т. 2 (2.1) от заседание на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, проведено на 16.01.2019 г., с което на

основание чл. 314, ал. 4 ЗСВ е потвърдено наложеното ѝ със заповед № РД-04-1030/19.11.2018 г. на административния ръководител на Районната прокуратура – гр. В., дисциплинарно наказание „забележка“.

Развитите в касационната жалба доводи за пороци на съдебното решение се свеждат до нарушения на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост – касационни основания по чл. 209, т. 3 АПК. Твърди се, че тричленният състав на ВАС не е обсъдил изложените пред него доводи за допуснати в хода на дисциплинарното производство съществени нарушения на административнопроизводствените правила. Липсва каквато и да е конкретизация в заповедта за образуване на дисциплинарно производство, което е довело до нарушение на чл. 313, ал. 2 ЗСВ. Дисциплинарното производство е образувано след изтичане на преклузивния срок по чл. 310, ал. 3, изр. 2 във вр. с ал. 1 ЗСВ, тъй като публичното оповестяване по смисъла по посочената разпоредба е извършено най-късно с подаването на сигнал от адвокат Й. до главния прокурор на 20.04.2017 г. и следователно към 10.05.2018 г., когато е образувано дисциплинарното производство, шестмесечният преклузивен срок е изтекъл. Само посочването на текстове от закона не е достатъчно да бъде обоснован извод за извършено нарушение. В решението си съдът е коментирал обстоятелства, които не се съдържат в мотивационната част на заповед № РД-04-1030 от 19.11.2018 г., и се е позовал на обстоятелства, които не са обсъждани и ценени от административния орган. Приемайки, че със свидетелски показания може свободно да се оборва доказателствена сила на съответни документи за извършени плащания по гражданскоправни сделки, и обективирайки това в свой акт, съдът е създад опасна съдебна практика, застрашаваща сигурността на гражданския оборот. Съдът е допуснал нарушение на материалния закон, като е приел, че изцяло лични финансови отношения могат да бъдат основание за ангажиране на отговорността на магистрат. Иска се отмяна на съдебното решение и постановяване на ново, с което да се отмени обжалваният административен акт. Претендира се разноски съгласно представен списък.

Ответникът – Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, чрез процесуалния си представител изразява становище за неоснователност на касационната жалба по съображения, подробно изложени в депозирания по делото писмен отговор. Направено е възражение за присъждане на разноските за самолетни билети, претендирани от касатора.

Представителят на Върховната административна прокуратура дава заключение за неоснователност на касационната жалба.

Върховният административен съд счита касационната жалба за допустима – подадена е от надлежна страна, в срока по чл. 211, ал. 1 АПК и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт.

Разгледана по същество, касационната жалба е основателна.

Предмет на оспорване в производството пред Върховния административен съд, тричленен състав, е решение по Протокол № 1, т. 2 (2.1) от заседание на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, проведено на 16.01.2019 г., с което на основание чл. 314, ал. 4 ЗСВ е потвърдено наложеното със заповед № РД-04-1030/19.11.2018 г. на административния ръководител на Районната прокуратура – гр. В., дисциплинарно наказание „забележка“ за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 1, т. 3 ЗСВ на Д. Й. – прокурор в Районната прокуратура – гр. В.

За да постанови обжалваното решение, съдът приема от фактическа и правна страна следното.

За действия и бездействия, свързани с неизплащане на адвокатски хонорар по търговско дело № 2380/2013 г. по описа на Окръжния съд – гр. В., въззивно търговско дело № 543/2015 г. по описа на Апелативния съд – гр. В., и касационно търговско дело № 1187/2016 г. по описа на Върховния касационен съд адвокат Й., процесуален представител на прокурор Д. Й. по посочените дела, е депозирал на 19.04.2017 г. сигнал до главния прокурор на Република България. Освен за възникналите неуредици във финансовите отношения между страните по сключените между тях договори за правна защита и съдействие, адвокатът е посочил, че неплащането на адвокатските му хонорари се дължи съгласно изявленията на прокурора заради поет от нея ангажимент към съдията докладчик по делото в Апелативния съд – гр. В.

За действията на прокурор Д. Й. била образувана преписка № 4108/2017 г. на ВКП, отдел 06 „Административен“, приключила със справка от 13.06.2017 г., която е приела, че не са се изяснили по несъмнен начин въпроси, които са били от особено значение за разкриване на обективната истина по факти и обстоятелства, включени в предмета на проверката и необходими за правилното квалифициране на проверяваното деяние.

С резолюция от 27.11.2017 г. на заместник на главния прокурор сигналът ведно със събраните материали е бил изпратен по компетентност на Комисията по професионална етика при Окръжната прокуратура – гр. В., където е била образувана преписка № А – 494/20.12.2017 г.

С протокол от 13.02.2018 г. членовете на Комисията по професионална етика при Окръжната прокуратура – гр. В., са изразили становище за нарушения на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, произтичащи от принципа за почтеност и благоприличие, за което са уведомили административния ръководител на Районната прокуратура – гр. В. Препис от протокола е бил получен в Районната прокуратура на 15.02.2018 г., а дисциплинарното производство е било образувано със заповед на административния ръководител на 10.05.2018 г.

В хода на дисциплинарното производство са взети обяснения от привлеченото към дисциплинарна отговорност лице, приобщени са като доказателства материалите от преписка № 4108/2017 г. на ВКП, отдел 06 „Административен“. Наказващият орган е отделил внимание на развитието на търговскоправния спор, търсейки неговите проекции в отношенията адвокат – клиент.

Според съда процесът за издръжка, по който бабата на Д. Й. е завела иск за месечна сума от 1500 лв. срещу нея, също би могъл да даде подобни проекции. Според обясненията на адвокат Й.: „...разговарях с адв. Н., която към този момент не беше в нашата кантора, за да поеме процесуалното представителство на бабата на прокурор Д. Й., оформих пълномощно, което предадох на прокурор Д. Й., и тя ми го върна подписано от баба й. По делото моето участие се изразяваше в процесуално представителство на прокурор Д. Й. В хода на делото страните постигнахме спору-

мение за сумата от 1500 лв., което бе одобрено от съда. В хода на делото баба ѝ не се явяваше лично, пълномощното съдържащо клауза и в тази насока. Целта на воденето на това дело бе да се получи несеквестрируем доход от страна на прокурор Д. Й.“

Въз основа на така установеното тричленният състав на ВАС е приел, че процесът за издръжка не е воден за нуждите и за задоволяване на потребностите на бабата, а за постигане на несеквестрируем доход от прокурор Д. Й. Посочил е, че адвокат Й. е изготвил и пълномощното на насрещната за неговата клиентка страна (нейната баба), което, след като е оформил, е дал на прокурор Д. Й., която му го е върнала подписано.

Според съда изброените обстоятелства и чл. 40, ал. 1 – 5 и чл. 43, ал. 3 от Закона за адвокатурата дават възможност за преценка на етичните стандарти на адвоката и на неговия клиент.

Прокурор Д. Й. е дала обяснения, че е признала иска за издръжка за сумата от 1500 лв. на месец и че действително е превеждала парите на баба си, но е заявила, че не се сеща за другите детайли около това дело. Както и за други факти, от важно значение за проверяваните нарушения, нейните обяснения в рамките на проверката от ВКП са бегли, хаотични и без ясен спомен за случилото се.

В обясненията си по дисциплинарното производство прокурор Д. Й. е вече категорична, че това, което е записано в разписките за изплатено договорено възнаграждение, това са действителните факти по сложилите се между нея и адвокат Й. финансови правоотношения по повод реализираното процесуално представителство по търговско дело № 2380/2013 г. по описа на Окръжния съд – гр. В., въззивно търговско дело № 543/2015 г. по описа на Апелативния съд – гр. В., и касационно търговско дело № 1187/2016 г. по описа на Върховния касационен съд.

В противоположна посока са обясненията на адвокатите Й., И., Б. и Н. Дадени в обобщен вид, техните сведения сочат, че когато кантората им работела с роднини и колеги, последните не заплащали нищо, а адвокатите получавали възнаграждението за труда си, в случай че спечелели делото, от присъдените и събрани от насрещната страна разноски. Твърдят, че подобна схема на

разплащане е била използвана и в случая (въпреки наличието на норма с друго съдържание – чл. 38, ал. 1, т. 3 ЗА).

Според тричленния състав на ВАС тези твърдения сочат на съставяне на договори (разписки) с невярно съдържание. Ирелевантни за ангажиране на дисциплинарната отговорност на магистрата обаче са обстоятелствата колко е платил, кога е платил, защо не е заплатил цялата уговорена сума и др.

Съдът е приел за верни констатациите на наказващия орган в частта им, че създадената привидност за дължимия по процесуалното представителство адвокатски хонорар е целял финансово подпомагане, реализирано без самокритичност и неудобство, което е довело до накърняване на престижа на прокурор Д. Й. и на съдебната власт пред представители на адвокатурата и техни служители. Реализираните финансови правоотношения са в грубо нарушение на относимите норми от Закона за адвокатурата. Преценени съгласно принципите от Кодекса за етично поведение на българските магистрати, те пряко касаят почтеността и благоприличието (т. 5.3, 5.4, 5.5 и 5.6).

Тричленният състав е намерил за недоказани фактическите обстоятелства, че в периода август 2015 – април 2017 г. прокурор Д. Й. пред адвокати от адвокатско дружество „И. и Н.“, които са я представлявали по гражданско дело, по което е била страна, е направила внушения за това, че публично известни магистрати (окръжният прокурор на гр. В. и председателят на Апелативния съд – гр. В.) са ѝ помогнали за успешното за нея разрешаване на съдебния спор, за което им дължи парични суми, което е използвала като основание да не изпълни в цялост договорното си задължение към представляващата я адвокатска кантора за изплащане на дължимо възнаграждение по договор за правна помощ. Подобни основания почиват единствено на обясненията на адвокат Й. (останалите лица не са ги възприели пряко, а са ги чули от него), които, оценени в тяхната конкретика и след преценка на останалите доказателства по спора, са „останали неизяснени по несъмнен начин“. Наложено наказание „забележка“ е най-лекото в йерархията на дисциплинарните наказания и при неговото потвърждаване Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет е съобщила тежестта на нарушението, формата на вината, об-

стоятелствата, при които е извършено нарушението, и поведението на нарушителя.

Въз основа на изложеното съдът е отхвърлил жалбата против процесния административен акт.

Решението е неправилно.

В съответствие с чл. 310, ал. 1 ЗСВ дисциплинарно производство се образува със заповед, съответно с решение на наказващия орган в срок до 6 месеца от откриването, но не по-късно от 3 години от извършването на нарушението. Съгласно чл. 310, ал. 3, изр. второ ЗСВ, при нарушение, което накърнява престижа на съдебната власт, сроковете по ал. 1 започват да текат от публичното оповестяване на деянието. След изтичане на законоустановените давностни срокове дисциплинарно производство не се образува.

Неоснователни са възраженията на касатора за изтекъл преклузивен срок за образуване на дисциплинарното производство. Изискването за публично оповестяване е изпълнено, когато нарушението е станало общоизвестно на максимално широк кръг граждани и организации (в този смисъл е и решение № 295 от 11.01.2016 г. на ВАС по адм. д. № 6033/2015 г., VI о.). Ето защо както подаването на сигнал от адвокат Й. до главния прокурор на Република България, така и знанието на лицата, дали обяснение по случая, не представляват публично оповестяване по смисъла на закона.

Наказващият орган – административният ръководител на Районната прокуратура – гр. В., е бил уведомен за нарушението на 15.02.2018 г. – с постъпването в Районната прокуратура – гр. В., на протокол от 13.02.2018 г. на Комисията по професионална етика при Окръжната прокуратура – гр. В., като съответно със заповед на административния ръководител на Районната прокуратура – гр. В., от 10.05.2018 г. в рамките на законоустановения срок по чл. 310 ЗСВ е образувано дисциплинарното производство.

Съгласно чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ дисциплинарно нарушение е действие или бездействие, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, което накърнява престижа на съдебната власт. В случая е прието, че са налице нарушения на точки 5.3, 5.4, 5.5 и 5.6 КЕПБМ, а именно на правила

за поведение, произтичащи от принципа за почтеност и благоприличие: 5.3. Магистратът трябва да избягва действия и постъпки, явяващи се в разрез с утвърдените в обществото разбирания за благоприличие; 5.4. В обществените и официалните си контакти магистратът няма право да се възползва от служебното си положение или да използва правомощията си с цел извличане на лична облага; 5.5. С личното си поведение и чувство за отговорност в служебната и извънслужебната си дейност магистратът трябва да дава пример за висок морал и почтеност и 5.6. Магистратът следва да се въздържа от всякакви действия, които биха могли да компрометират честта му в професията и обществото.

Неправилен се явява крайният извод на тричленния състав, че решението на Прокурорската колегия на ВСС, с което е наложено дисциплинарно наказание на прокурор Д. Й. за извършено нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ, е в съответствие с материалния закон.

Правилно тричленният състав на ВАС е приел за недоказани фактическите обстоятелства, че в периода август 2015 – април 2017 г. прокурор Д. Й. пред адвокати от адвокатско дружество „И. и Н.“, които са я представлявали по гражданско дело, по което е била страна, е направила внушения за това, че публично известни магистрати (окръжният прокурор на гр. В. и председателят на Апелативния съд – гр. В.) са ѝ помогнали за успешното за нея разрешаване на съдебния спор, за което им дължи парични суми, което е използвала като основание да не изпълни в цялост договорното си задължение към представляващата я адвокатска кантора за изплащане на дължимо възнаграждение по договор за правна помощ. Извън обясненията на адвокат Й., който е страна във възникналия между него и прокурор Д. Й. граждански спор по повод сключените договори за правна помощ, по делото не са представени други доказателства, установяващи посочените действия, квалифицирани като нарушение.

Основателни са оплакванията на касатора, че съдебният състав в мотивите на обжалваното решение се е позовал на фактически основания, които не са посочени от наказващия орган. Обстоятелствата, свързани с процеса за издръжка между прокурор Д. Й. и нейната баба, не са посочени от наказващия орган ка-

то фактически основания за издаване на обжалвания административен акт и е недопустимо съдът да „домотивира“ издаването му.

От една страна, съдът приема за ирелевантни за ангажиране на дисциплинарната отговорност на магистрата обстоятелствата колко е платил, кога е платил, защо не е заплатил цялата уговорена сума по договорите за правна помощ, а от друга – че създадената привидност за дължимия по процесуалното представителство адвокатски хонорар е целял финансово подпомагане, реализирано без самокритичност и неудобство, което е довело до накърняване на престижа на прокурор Д. Й. и на съдебната власт пред представители на адвокатурата и техни служители. На практика в дисциплинарното производство както наказващият орган, така и съдебният състав са осъществили косвен контрол върху гражданско облигационно правоотношение, каквото е правоотношението между клиент и адвокат по договора за правна помощ, което е недопустимо. Ако се приеме обратното, би означавало, че при всеки граждански спор, в който страна е магистрат, ще е налице нарушение на КЕПБМ по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ, каквато не е целта на закона. Посочените обстоятелства не може да бъдат квалифицирани като дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 307, ал. 2, т. 3 във вр. с т. 5.3, 5.4, 5.5 и 5.6 КЕПБМ от страна на прокурор Д. Й.

По изложените съображения настоящият съдебен състав намира, че като е приел, че са налице предпоставките за ангажиране на дисциплинарната отговорност на прокурор Д. Й., съдът е постановил неправилен съдебен акт – в нарушение на материалния закон. Обжалваното решение следва да бъде отменено и вместо него постановено ново, с което да се отмени процесното решение на Прокурорската колегия на ВСС.

С оглед на изхода на спора и на основание чл. 228 във вр. с чл. 143 АПК на касатора Д. Й. следва да бъдат присъдени разноски в размер на 870 лв., от които 70 лв. – платена държавна такса, и 800 лв. – платено адвокатско възнаграждение съгласно договор за правна защита и съдействие от 11.11.2019 г. Разноските за самолетни билети не представляват разноски по делото.